

LA CAZA EN SIERO

*Juan José Domínguez Carazo
Nacho Fonseca Alonso*

Fai non munches décadas, el sentíu del conservacionismu de la naturaleza nun se vía de la mesma manera que se ve agora. Yeren tiempos nos qu'un bon cazador yera consideráu casi que como un ser superior y d'esos cazadores llexendarios contábense histories asemeyaes pola so grandeza a les de los grandes guerreros. Les coses cambiaren muncho. Por exemplu, fai non mucho más de sesenta años, n'El Ríu Nora tovía se poníen trampes pa cazar llóndrigues, cuando la llóndriga yera considerada una alimaña; o palinos con liga pa garrar xilgueros que después pasaríen a cantar en cautividá dientro d'una xaula nes cases de La Pola y del conceyu. Agora empieza a vese n'El Nora dalguna llóndriga, que ye especie protexida, gracies a polítiques de repoblación y yá nun queda seguramente nel conceyu naide que cace xilgueros con liga, ente otres coses, porque nun ye llegal esa actividá.

TIPOS DE CAZA

Teniendo en cuenta que se conoz como caza mayor la d'animales de mayor tamañu qu'un raposu, la mayoría de los

cazadores de La Pola dedicábense, sobre too, a la caza menor. Tamién hubo dende siempre caza mayor nel conceyu. Les especies de caza mayor que se cazaron en Siero son el *xabalín* y el *corzu*, que son races en crecimientu, lo mesmo qu'asocede en toa Asturias, por mor del despoblamientu de los pueblos y l'abandonu de lo que fueren praos y tierres de llabor, que fai años se cuidaben y semaben y que, tristemente, agora son monte. Anque les cacerías faen llabor d'equilibriu de la especie, la población de xabalinos ye tala qu'empiecen a ser un peligru seriu pa la seguridá nes carreteres del conceyu, nes qu'asocedieren yá dellos accidentes por atropellu d'estos animales xabaces.

Nel apartáu de caza menor paez conveniente facer dos apartaos estremaos: el de los *páxaros y llebres* y el de les conócies como *alimañes*.

Fai cincuenta años, tovía yera frecuente en dalgunos llugares de Siero sentir al atapecerín los soníos característicos de *perdices* y *parpayueles* o atopase colos sos ñeros nes tierres de semáu o nos praos. La zona de La Belga, por exemplu, onde agora tán los cuarteles del exércitu, yera bon llugar p'atopar parpayueles, que son páxaros migratorios que lleguen a Asturias dende'l norte d'África y que yera fácil alcontrar nel conceyu ente abril y setiembre. Tamién en dellos llugares del conceyu, nos que se semaben cereales (cebada, escanda o trigo) podíen atopase perdices, que son páxaros estables, non migratorios, y llebres. A primeros de los sesenta del sieglu pasáu, los firmantes d'esti trabayu tovía tienen visto perdices n'El Picu Castiellu, bien cerquina de la capital del nuestru

conceyu. El fechu de que yá nun se seme pan y la presencia de productos fitosanitarios son dos factores importantes pa que güei yá nun tengamos perdices nin llebres nel conceyu de Siero y seya perdifícil atopar dalguna parpayuela. Pa la caza de la perdiz y la parpayuela llévense *perros de pluma*, mentanto que pa la llebre ye mejor un *perru de rastru*. La puesta d'un bon perru delante d'una pieza na caza de la perdiz y la parpayuela ye daqué mui prestoso y valoratible pa cazadores.

En cuantes a otres especies de páxaros, nel conceyu de Siero siempre tuvo especial importancia la caza d'aves migratorias que llegaben nos iviernos dende los países fríos del norte d'Europa. De toos ellos, el páxaru migratoriu más valoráu polos cazadores ye *l'arcea*, que llega a les riegues y viesques d'Asturies coles primeres xelaes pa quedase hasta febreru o marzu. Polo xeneral esti páxaru, que vien del Norte y qu'abonda más cuanto más duru y fríu seya l'iviernu, pasa'l día nes riegues o dientro de les viesques y peles nueches avérase a los praos a espicotiar col so llargu picu a la gueta d'alimentu. L'arcea ye la reina de les aves d'iviernu nel nuestro conceyu, lo mesmo pa los cazadores que pa los amantes de la bona mesa. Ye conocíu l'apreciu que tien l'arcea nos platos de caza del iviernu. L'arcea ye difícil de cazar lo mesmo pal perru a la hora d'echala y llevantalala que pal cazador a la hora de cobra-la pol so irregular vuelu en ziszás. Un bon perru de pluma ye indispensable pa la caza d'esti páxaru d'iviernu.

La gacha ye también un páxaru migratoriu que llega dende los países fríos, y que s'asemeya muncho a l'arcea,

unque'l so tamañu seya menor. P'atopase coles gaches, los cazadores busquen praos llamarguizos, fontanes o llagunes, que son los llugares que les gaches escueyen pa pasar los meses del fríu, nos que s'averen a estos llugares. Lo mesmo que pasaba cola arcea, pa la caza de la gacha ye necesariu un bon perru de pluma. L'esnalar irregular de la gacha, asemeyáu al de l'arcea, fai d'ella una pieza difícil de cobrar. Nos praos averaos al cementeriu de La Pola, onde s'alcuentra agora'l campu fútbol, ente otros munchos llugares llamarguizos del conceyu, yera fácil atopar la presencia de les gaches.

A la pegueta, col so plumaxe na cabeza que la fai inconfundible, y *el tordupollu* trayíenlos tamién los iviernos duros del norte d'Europa. Les bandaes d'estos dos páxaros yeren d'un númberu d'exemplares escomanáu, asina que nun ye desaxerar si falamos de báramos d'unos cuantos centenares de páxaros que tapaben el cielu d'enriba La Pola cuando los dos firmantes d'esti trabayu yéramos rapacinos. Peguetes y tordospollos solíen esnalar xuntos, de manera que nun bandu podíen alcontrase un 90% de peguetes y un 10% de tordospollos. La so valoración na gastronomía nun diba mui p'allá, siendo daqué más valoráu'l tordupollu, seguramente por ser más escasu. Nos iviernos de güei tovía ye posible ver nel conceyu dalgún d'estos páxaros, pero la so presencia ye nestos tiempos mui ruina.

Los estorninos, qu'agora colonicen tol añu parques de los nuestros pueblos y ciudaes amás de munches de les nuestres viesques, entamaron llegando aquí nel iviernu como páxaros migratorios. Yera normal atopalos en cualquier llugar

del conceyu. A los praos de l'antigua Granxa, onde n'actualidá ta'l mercáu del ganáu, diben cazadores de La Pola con cartuchos de perdigón fino pa dispara-yos a les bandaes xigantesques d'estos páxaros en vuelu, con un resultáu de tres o cuatro páxaros cobraos por cada cartuchu. Estos páxaros, de pequeñu tamañu, aprovechábense nes cocines preparaos con arroz.

El palombu torcaz y la tórtola, que col so soníu inconfundible ta instalada dafechu aquí lo mesmo que los estorninos, yeren tamién páxaros valoraos polos cazadores.

El palombu torcaz, qu'añera aquí y que ye un páxaru bien apreciáu pola so carne escuro y sabroso, nun necesita d'un perru pa la so caza. Lo mesmo que pasa colos estorninos, güei ye posible atopar palombos torcaces hasta nos parques de les ciudades. Un bon cazador qu'espere bien escondíu nun comederu a que s'avere l'emisariu d'un bandu de palombos torcaces, si nun falla tiru pue cobrar unos cuantos d'estos palombos, porque al emisariu cobráu nuna rama d'enriba'l comederu va venir a relevalu inmediatamente y nel mesmu llugar otru palombu, y asina socesivamente hasta que'l cazador falle un tiru. Entós el palombu emisariu va escapar y avisar del peligrosu al restu del bandu.

Asina como pa los rapazos *el tordu* y *el ñerbatu* yeren pieces importantes de caza de gomeru y escopeta de perdigón, ensin embargo, nun cazador adultu, dedicase a malgastar un cartuchu con un tordu o un ñerbatu yera visto como zuna de cazadores de pocu prestixu, a los que peyorativamente se-yos llamaba «ñerbateros». De toles formes, hubo nel conceyu

dellos años nos que veníen cazadores d'otros llugares a la gueta de tordos y ñerbatos, paez ser que pa vendelos en bares que-yos los compraben pa la so posterior comercialización, y esos años coincidieron con un amenorgamientu enforma notable d'estes especies en Siero. Afortunadamente la situación actual dexa ver la presencia d'estos páxaros pelos nuestros praos, pumaraes y matos nun númberu valoratible.

En casi que tola cuenca d'El Nora pel nuestru conceyu y nos sos llugares de xuncos y espadañes criábense fai cuantayá un bon númberu de *gallinetes*. Güei, tres d'unes décadas de decadencia, pue dicise que la población d'estes aves acuátiques ta en mui bonos niveles, lo mesmo que la población de *coríos azulones*, que se caltién tol añu nos nuestros ríos y regatos. Les lleis y la concienciación de los cazadores de nun disparar nes orielles de los ríos y cerca de los núcleos de población, faen posible que, pasu ente pasu, veamos más exemplares cada día y podamos falar d'un aumentu d'estes especies.

Ye interesante falar del desprestixu de dellos páxaros como enemigos del paisanu agricultor. Tamos falando de los córvidos. *El glayu*, y sobre too *la pega* y *el cuervu*, amás de nun tener nengún valor gastronómicu, yeren persiguíos por consideralos una plaga pal frutu de los árboles y la tierra. Ye asina que nos años sesenta del pasáu sieglu recompensábase la caza d'estos páxaros col regalu d'un cartuchu por cada cabeza que se presentaba de caún d'ellos.

Ente la fauna d'Asturies en xeneral y del conceyu de Siero en particular tienen un sitiü importante *les alimañes*. Una alimaña ye un animal consideráu perxudicial pa la vida d'o-

tros animales menores o pa los intereses del home. Ente los cazadores yeren nomaos *alimañeros* los espertos na caza, con armes y sobre too con trampes, d'estos animales. Fai años yeren frecuentes les cuadrielles de *raposeros*, teniendo les de Siero muncha sonadía.

Nel conceyu de Siero tuvieron presencia fai delles décadas y siguen teniéndola güei estos animales consideraos como alimañes: *el raposu, el turón, la fuina, la mustadiella, la llóndriga y el melandru*. Fai tiempu, y pola consideración d'animal perxudicial de la que falábemos enantes, la so caza tamién yera premiada y les pieles de la mayoría bien valoraes. Güei son especies protexíes la práctica totalidá d'estos animales.

Raposu, furón, fuina y mustadiella yeren sobre too una amenaza pa los gallineros y esa yera una razón abondo poderosa pa la so caza. El raposu cazábase mayormente con escopeta y l'ayuda de perros de pelo. Ensin embargo al turón, la fuina y la mustadiella, que nuna nueche podíen estrozar un gallineru enteru y que por eso siempre tuvieron la mala fama de que mataben toles pites por placer y non sólo pola necesidá d'alimentase, preparábense-yos trampes que facíen los propios paisanos cerca de los gallineros. Al melandru, que ye animal omnívoru, gústen-y sobre manera'l maíz tienro y los merucos. Na actualidá la población d'estes alimañes ye alta en munchos llugares del conceyu. Según pallabres del informante que nos echó un gabbitu nesti trabayu, en Lieres, nuna viesquina veriquina les cases del barriu de La Pedrera, na época del celu siéntense peles nueches les llamaes de machos

de turones a les femes pal apareamientu. El mesmu informante falónos de la calidá del pelo del melandru pa facer broches d'afeitar qu'él mesmu tien fecho va tiempu.

ARMES Y TÉCNIQUES DE CAZA

Les *escopetes* de les marques «Aya» y «Víctor Sarasqueta» fabricaes n'Eibar yeren les usaes por casi que tolos cazadores de Siero. Yeren escopetes de dos cañones paralelos y casi siempre del calibre 12, anque también yera corriente alcontrase con escopetes de los calibres 16 y 20, con cañones de diámetru más pequeñu que les del 12. Más tarde llegaríen les escopetes de cañones superpuestos y les repetidores, coles que yera posible facer hasta cinco tiros siguíos.

Los cartuchos hasta finales de los años sesenta yeren de cartón con una base metálica. Estos cartuchos teníen el problema de que si se moyaben *enchipaben* y nun servíen pa cazar, por eso nos años setenta empezaron a facese cartuchos de plásticu.

Amás de los cartuchos normales, había los cartuchos reforzaos, qu'al llevar más pólvora ufiertaben más potencia de disparu y yeren meyores pa la caza mayor.

Cuanto mayor ye'l número del perdigón más menudu ye esti. Según pa qué tipu de caza, el número del perdigón que s'usa ye distintu.

Pa la perdiz, por exemplu empléguese cartuchos con perdigón del seis o'l siete. L'arcea y la gacha son más blandes que

la perdiz, polo que pa la so caza sirven perdigones del nueve o'l diez. Los palombos torcaces necesitan pa la so caza perdigón del cinco o'l seis y los cuervos, pegues y glayos, que son más duros, necesitaríen perdigón del cuatro o'l cinco.

La economía, que nun andaba mui sobrada, facía que los cazadores aprovecharen los cartuchos usaos pa recargalos y abaratar asina'l coste de la so actividá. Pa rellenar un cartuchu facía falta: la *vaina* en bon estáu d'un cartuchu usáu; *el pistón*, que ye la parte que contién l'esplosivu qu'españa al percutilu; *la pólvora*, que se vendía en lates y que podía ser blanco o negro. Lo negro yera más barato pero daba peor resultáu; *el tacu*, qu'estrema la pólvora de los perdigones; *los perdigones*, qu'aumenten de número cuanto más pequeños son y *la tapa*, que remata'l cartuchu pela parte superior. Pa cazar páxaros pequeños como ñerbatos o tordos, rellenáben-se medios cartuchos pa facer más económicu'l tiru a una pieza de pocu valir.

Tamién se facíen de mou artesanal bales con plomu fundío, que s'echaba na vaina vacía d'un cartuchu pa llograr el calibre perfechu y que depués d'enfriar cortábase y dábase-y forma con un cuchiu y un martiellu.

Los cartuchos de posta usáben-se na caza mayor. Los perdigones d'estos cartuchos tienen munchu más volume que los de los cartuchos normales usaos na caza menor. Un cartuchu de postes ta dividíu en secciones llamaes *comes*. Según fuere'l tamañu de los sos perdigones la posta podía ser de tres en cama, cuatro en cama, cinco... Los perdigones del cero y del doble cero usáben-se nes postes destinaes al raposu o al

corzu. Pal xabalín, si falamos d'un exemplar de tamañu, nun sirven les postes, pa la caza d'un xabalín lo meyor son les bales. Los sos pelos, la dureza del so pelleyu y la capa de grasa que tien debaxo facía que l'animal al que se-y disparaba con posta quedare firíu, pero casi que nunca de mou mortal. Fai cuantayá que la caza con postes ta prohibida.

LOS PERROS DE CAZA

La compenetración ente la pareya del home y el perru ye fundamental nel resultáu de la caza. El complementu afayadizu pa un bon cazador ye un bon perru. Los perros de caza pueden ser *de pluma* o *de pelu*, anque también hai delles races que trabayen bien nos dos casos.

Les races de perros de pluma más espardíes ente los cazadores del nuestru conceyu son el pointer y el setter nes sos variedaes: laverack, irlandés y gordon. Tamién yeren bien emponderaos pa la pluma'l pachón navarru y el perdigueru de Burgos.

En cuantes a los perros de pelu los perros que más s'atopen nel conceyu son los conocíos como sabuesu español, anque también hai dellos cruces de sabuesu y grifón que son bien emponderaos polos cazadores.

Fai años los perros de caza comíen les sobres de la comida de la casa reforzaes con dellos restos de güesos y pelleyos qu'al amu'l perru-y regalaben o-y vendíen barato nes carnicerías. Güei l'alimentación de los perros de caza, lo mesmo

que la de los demás perros que viven col home, ye a base de piensos yá ellaboraos.

Poques cosas puen disgustar más a un cazador que la muerte del so perru favoritu. Esti murniu sucesu yera daqué frecuente fai delles décadas por mor del llamáu *moquiellu*, que yera una enfermedá grave de los perros que bien de veces facía que morrieren. Güei, los curiaos veterinarios, col sofitu de les vacunes, caltienen la vida de los perros nunes condiciones de salú munchu meyores.

La fama d'un bon perru pue llegar a llugares bien alloñaos del pueblu nel que l'amu'l perru vive, y también la intención de facer cruces d'una bona fema con esi perru machu, p'algar una llinia de descendencia de cachorros de prestixu. Un bon perru o una bona perra nun se crucen con cualquiera. A vegaes, l'amu d'un bon perru cobra en dineru por cruzalu con una perra, anque nel mundu de los cazadores ta más esparció que'l cazador que dexe'l so perru pa un cruce tenga derechu a escoyer un perru de la descendencia. Si al parir la perra sólo se llograre un cachorru, l'amu'l perru que la cubrió tendría derechu a esi cachorru primero que l'amu la perra.

Los perros, por bonos que fueren na so xenética, nun nacen aprendíos. Ye llabor del amu enseñalos dende cachorritos. Un bon perru de caza entama a coyer rastru, na compañía del cazador, cuando sólo tien unos meses y atáu cola cadena pa poder correxilu si alloria con otros rastros y pierde'l bonu. El rastru más difícil pa un perru ye'l del xabalín. El rastru del corzu ye un rastru «más dulce». Un bon perru de caza tien que ser quien a nun perder el rastru d'un xabalín y

siguilu dafechu anquen nel camín s'atope con rastros d'otros animales como raposos o corzos.

El meyor momentu d'un bon perru de caza ye ente los cuatro y los seis años, aunque esi bon perru siga faciendo perbién el so llabor hasta los diez o doce años.

Pol caprichu de tener un bon perru de caza pue pagase munchu dineru. Polo xeneral, páguense más los bonos perros de pelu que los de pluma. El nuestru informante tien conocimientu d'un perru de pelu pol que se pagaren, nun fai munchu tiempu, dieciocho mil euros.

LA CAZA Y LES RELACIONES SOCIALES

Nel nuestru conceyu, la caza foi siempre una actividá d'homes. El papel de la muyer na actividá de la caza queda restrinxíu a preparar la ropa que l'home cazador va poner na xornada de caza, preparar na cocina'l bocadillu que l'home va llevar pa l'actividá y cocinar después la caza que l'home aporta a la casa si la xornada foi positiva. Tamién en dellos casos ye la muyer la encargada de la comida de los perros.

Cuando una cuadriella sal de caza, los sos integrantes madruguen abondo pa xuntase enantes d'amanecer. Lo bono pa los perros ye garrar el rastru cola fresca y meyor tovía si'l tiempu ye húmedo. El sol fai que los rastros se desfaigan.

Unes bones botes o unes chiruques son el calzáu escoyíu si'l tiempu fuere bono. Si la xornada ta metida n'agua tamién

s'echa mano de les botes d'agua (katiuskes) que protexen de la humidá nos pies.

Fai dellos años púnxose de moda la ropa tipu camuflaxe nes cuadrielles de cazadores pero los accidentes de caza qu'e-si camuflaxe aportó fizo qu'agora esi vestuariu se prohibiere y se pasare a tolo contrario. Güei los cazadores que participan nes cacerías lleven chalecos de colores enforma llamativos pa evitar confundir a un paisanu con un xabalín, por exemplu.

Les xornaes de caza terminen xuntándose los integrantes de la cuadriella nun chigre cercanu a tomar daqué, a charrar de les incidencies de la xornada y a repartir el resultáu de la caza si'l día foi granible.

En Siero, fai cuarenta o cincuenta años faciense cuadrielles de cazadores que se desplazaben a Castiella a cazar cogornices, perdices, llebres o coneys. Pa ello, si nengún de los cazadores tenía coche propiu, que yera lo corriente, contratábase a un taxista, meyor que fuere cazador, y colos perros nun remolque o nel propiu maleteru del coche cruzábase Payares pa volver tres o cuatro días depués coles pieces resultáu de los días de cacería. Por supuestu, neses espediciones non too yera cazar, les tardes y les nueches daben tiempu a esgaya pa la charra y la rellación al llau d'una bona mesa acompañada d'un vinu de la tierra.

Los autores d'esti trabayu conocieren en La Pola les tertulies de cazadores y pescadores que tresformaben en locales sociales de munchu interés les madreñerías de Les Campes que rexentaben conocíos y nombraos cazadores de la villa.

Daquella falábase más de caza y pesca que de fútbol nes tertulies de la capital del conceyu.

Al principiu de los años ochenta, por mor de la reforma de la llei de caza nel Principáu d'Asturies, crease «SOCASINO» (Sociedá de Cazadores de Siero y Noreña), que s'axuntaría col tiempu colos cotos de caza que yá había en Siero, amestando tamién terrenos del conceyu de Xixón. Dende aquella ye corriente la suelta de faisanes y perdices de granxa pa beneficiu cinexéticu de los socios, y tamién col deséu de que dellos de los exemplares repoblaos llograren una adaptación al mediu, pero la realidá ye qu'esi últimu oxetivu nun se llogró.

Nel añu 1999 naz n'España'l «CCB» (Club de Cazadores de Beca da con Perro) y daquella, la delegación asturiana, que naciere nel nuestro conceyu, yera la más importante.

Na temporada 2005-2006 el club del que falábamos pon en marcha'l proyectu RTVS (Radio Telemetría Vía Satélite) pal conocimientu de los movimientos migratorios de l'arcea. Esa mesma temporada, un equipu de la delegación asturiana faise con una arcea y colóca-y un emisor PYY que recueye un desplazamiento de regresu del páxaru a Rusia de 5.700 km depués de dos meses de viaxe.

LOS NEÑOS Y LA CAZA NOS AÑOS SESENTA

El prestixu que caltenía la caza na década de los sesenta del sieglu pasáu en La Pola yera evidente. El reconocimien-

tu social qu'a lo llargo de la historia siempre se-yos dio en cualquier llugar y época a los bonos cazadores conservábase en La Pola.

Ye por ello polo que, en xeneral, d'un padre cazador salía un neñu aficionáu a cazar dende bien pequeñu. La caza siempre yera cosa d'homes, asina que les rapacines nun participaben d'esta afición heredada polos neños varones de los sos padres.

El gomeru

El primer oxetu de caza de los neños yera'l gomeru que-y fabricaba al rapacín so padre o dalgún vecín. El gomeru, también conocíu en la Pola col nome d'*estiragomes*, facíase con una forqueta, que normalmente se diba a buscar en dalguna sebe, con unes gomes que se cortaben d'una cámara vieya d'una rueda d'un coche, y con un cachín de cueru o badana que s'atopaba casi siempre nun recorte d'una guarnicionería. La llingüeta d'un zapatu vieyu, recortada pa da-y una forma afayadiza, también servía nel llugar de la badana.

La munición más afayadiza pal gomeru yeren los regodones pequeños que, pola so forma, adaptábense mui bien pa ser llanzaos. Les orielles d'El Nora yeren daquella un valora-tible arsenal pa la munición de los gomeros.

La forma de caza que meyores resultaos daba col gomeru yera la d'*atropellar ñerbatos* nes sebes, que se facía en pareyes. Consistía en dir apriesa dos cazadores, ún per cada llau de la sebe y col gomeru preparáu al llugar nel que se vio entrar un

ñerbatu. El páxaru, al vese acosáu y cola dificultá de salir de la propia sebe, poles torgues de rames y fueya, quedábase inmóvil dientro de la sebe y nun yera difícil apunta-y col gomeru dende una distancia bien curtia.

Güei ye casi imposible atopar a un neñu que va de caza con un gomeru. La pérdida d'interés pola caza de ñerbatos fizo qu'agora estos páxaros convivan colos humanos a dos o tres metros ensin nengún mieu.

La escopeta de vientu comprimío

Estes escopetes, llamaes también *escopetes de perdigón*, que nun necesitaben permisu nengún pal so usu, sustituyén al gomeru y yeren un pasu importante na xera del neñu cazador. Sigüen usándose p'atropellar ñerbatos, pero también pa cazar tou tipu de páxaros pequeños, que se mataben ensin que se sacare provechu nengún d'ellos. Sólo había dos páxaros a los que siempre respetaben estes escopetes: les *andolines* o golondrines y les *llavanderes*, qu'en La Pola yeren conocíes col prestosu nome de *paxarines guardaganáu*. Les escopetes de perdigón yeren d'una precisión mui superior a la del gomeru, dende una cierta distancia. Nestes escopetes usábense dos clases de *balinos*: normales y de *diabolo*. Los normales variaben más y yeren más baratos, mientras que los de diabolu, anque yeren más caros, yeren también muncho más precisos.

Estes escopetes, que yera normal ver nes manes de rapacinos de doce o trece años, nun necesitaben nengún permisu

d'armes, como yá se dixo, y yeren un regalu mui escoyú na nueche de Reis.

ANÉCDOTES Y DELLES OTRES COSES

Como yá diximos enantes, nos años sesenta o setenta nes tertulies y nos chigres del conceyu falábase más de caza y pesca que de fútbol. Una de les razones d'ello ye, de xuru, que daquella había más cazadores y pescadores que güei y tamién muncha menos presencia de fútbol naquellos televisores d'un únicu canal en blancu y negru.

La fama de desaxeraos de dellos cazadores queda bien a les clares nel rellatu d'aquel cazador de La Carrera qu'aprofiaba ensin problema que disparó los dos tiros de la so escopeta ente dos vagones d'un tren en marcha y llogró matar unes cuantes peguetes que taben nun prau al otru llau de la vía.

Cuéntase tamién qu'un cazador, vecín d'El Berrón, salía de la cantina de la estación, gayasperu y enchipáu, con un par d'arcees colgaes del cintu cada vez que pasaba un tren y terminó siendo la risión del pueblu cuando, de tantu dir y venir, acabó quedando sólo coles cabeces de los páxaros.

En La Pola ye corriente sentir la espresión: *Dexárontela a perru puestu* cuando se fala d'una cosa fácil de llograr.

Asina como fai tiempu la caza yera en muchos casos un sofitu importante pa la economía d'una casa, podemos dicir, yá pa finir esti trabayu, que, en xeneral, los cazadores de güei son más conservacionistes que fai cincuenta años y que sue-

len respetar y preocupase pol equilibriu y caltenimientu de les poblaciones cinexétiques nel conceyu. Sirva d'exemplu'l doctor Juan José Fuente Díaz, d'El Berrón, conservacionista y científicu de prestixu.

INFORMANTES

José Manuel Núñez Arias (67 años) cazador, maestru y pintor de reconocíu prestixu; *Fernando Corte Villa* (60 años), cazador y criador de perros.